

ikke lagt Told, og dette synes mig at vise, at de ikke kunne sammenlignes med andre Varer, thi man maatte da ogsaa beleegge dem med Told, naar de indførtes fra Udlandet. Dødt affet deraf, kan den Paastand, at Penge ere Varer, ikke holde Stik, naar man taler om Udlaan i faste Eiendomme; thi man maa vel lægge Mærke til, at Debitor gjerne inden kort Tid efter, at han har faaet Pengene, har givet dem ud og allsaa ikke længere er i Besiddelse af dem, hvormod han har forpligtet sig til at svare en aarlig Rente, og naar han engang skal skaffe Pengene til sin Kreditor, maa han søge dem andetsteds, idet han i Almindelighed ikke har dem selv. Den Forpligtelse, han saaledes har indgaaet, ligeoverfor sin Kreditor, nemlig at denne, naar han ikke kan faa sine Penge til den Tid, han lovlige har opsagt dem, skal kunne søge Fuldgjæld i Pantet, har en meget stor Betydning, især naar man lægger Mærke til, at Eiendomspriserne i Handel og Wandel, — man kunde efter min Mening bedre kalde Eiendommene selv end Pengene en Vare. — kunne forandre sig, og det endog meget betydeligt, i det Tidsrum, hvori Pantet er behæftet til Kreditor. Jeg kan saaledes minde fra min Barndom, at Gaarde paa 1 — 2 Td. Hartkorn, ere bleve solgte for 200 Rd., ja endog derunder, og man har ogsaa mange Gange set, at Debitor, naar Salgspriserne for Landmandens Produkter have været meget lave, hvilket da antydes i Eiendommens ringe Pris, har selv om han har kjøbt Gaarden nok saa billigt, maattet gaa med Familie fra Hus og Hjem. Man maa derimod lægge Mærke til, at Kreditor beholder sin Ret til Pantet ubestaaende, hvorledes det end gaar Debitor. Han kan gjøre Udlaeg deri og selv kjøbe Gaarden, og naar Eiendomspriserne igjen gaa i Veiret, kan han maasse komme til sin Kapital, medens den, der er gaaet bort fra Eiendommen, da den stød i Lav Pris, mange Gange er nødt til at ty til fattigvæsenet. Det forekommer mig derfor, at man, naar man sammenligner Kreditors Forhold med Debtors, ingenlunde kan sige, at Penge ere Varer. Jeg vil snarere sige, at en Pansættelse af en fast Eiendom har meget større Lighed med Læie eller Bortfæstning af en Eiendom, men man

har dog ikke turdet gaa til at gjøre dette Forhold aldeles frit. Gange vist har man for Husenes Vedkommende overladt det til Godskierne eller Eierne at udleie eller bortfæste dem, paa hvilke Betingelser de ville, men derimod har man ikke hidtil villet give Forholdet frit for Gaardes Vedkommende, og det forekommer mig, at Kreditor næsten har den samme Indflydelse paa den Gaard, hvori han har Pant for sin Kapital — hvilken maasse kan have en ligesaa stor Værdi som selve Gaarden — som Godskieren har paa den Gaard, han har bortfæstet. Jeg finder derfor, at det vilde være noget stærkt, om man vilde sige, at man skal overlade det til vedkommende Parter selv, om de ville sætte 4 eller 6 pCt., eller hvormange det skal være, som Rente for den Kapital, der staar i Gaarden. Jeg tror, at det vilde føre til meget uheldige Konsekvenser, dersom man nu vilde give Renten frit. Dersom man ned sætter Betalingen for Bevillingen paa den Maade, som er foreslaaet i § 1, hvorefter den bliver $\frac{1}{12}$ pCt., er der aabnet en Uvej for alle dem, som tro paa den Maade at kunne redde sig igjennem, medens min Tro er, at Laan mod saadanne høiere Renter i Almindelighed have tilfølgende, at Laantagerne blive hjulplne fra Dynen i Galmen, som man siger i et gammelt Ordsprog. Der kan være enkelte, ganske særegne Omstændigheder, hvoriunder de Vedkommende kunne hjælpe sig igjennem paa den Maade, men som oftest vil Følgen deraf blive, at de til Slutningen blive nødt, til at realisere deres Eiendom. Naar man endelig fremsætter den Indvending, at man ikke kan tvinge Nogen til at udlåne sitte Penge, da er dette ganske vist sandt, men vi have jo en hel Del Kreditforeninger her i Landet. Man kan ty til dem, naar man ikke skal have for store Summer, og det er ikke ubillige Renter, disse Kreditforeninger forlange. Det er dog langt at foretrække at gaa ind i dem end at være nødsaget til at give 5—6 pCt. og endda være udsat for at faa Kapitalen opsagt efter 1—2 Aars Forløb. Derfor er det for dem, som ville låne og ikke kunne faa Laan til 4 pCt., den naturlige Vej at ty til Kredit-